

ARTICULUS SECUNDUS.

DE SPE.

Spes est virtus qua cum certa fiducia futuram beatitudinem et media illius assequendæ expectamus per Dei auxilium.

1° Objectum primum seu materia primaria spei est ipse Deus in cælo possidendus, ut ait *S. Th.*, 3 part., q. 4: « Spes, in quantum est virtus theologica, habet pro objecto ipsum Deum, cujus fruitionem homo principaliter » expectat per virtutem spei. » Objectum vero secundarium seu materia secundaria sunt quævis bona et auxilia ad possessionem Dei conducentia: qui enim vult efficaciter finem, vult eo ipso media ad illum obtinendum necessaria.

2° Motivum spei seu objectum ejus formale est Deus quatenus nobis bonus et auxiliator: nam motivum alicujus virtutis est ratio propter quam actus illius proprii eliciuntur: porro ratio propter quam speramus in Deum, id est, Deum possidendum desideramus et simul expectamus, coalescit tum ex bonitate Dei relativa, tum ex virtute ejus auxiliatrice. Unde spes est virtus a fide et charitate distincta; actus enim fidei est credere, actus spei cum fiducia desiderare, et actus charitatis diligere. Objectum formale fidei est Deus ut verax, objectum formale spei est Deus ut nobis bonus et auxiliator, et objectum formale charitatis est Deus ut in se bonus et perfectus. Igitur ad spem refertur amor concupiscentiæ, et charitas est amor amicitæ.

3° Spes non remanet in damnatis, quia *mortuo homine impio, nullâ erit ultra spes*, Prov. XI, 7; nec in beatis in cælo regnantibus, quia Deo jam plene fruente, illum sperare nequeunt; verum superest in animabus in purgatorio degentibus, quæ Deo nondum fruuntur, sed illum fiducialiter expectant, et bene subsistere potest in Christianis peccato mortali commaculatis, qui procul dubio sperare possunt et debent se poenitentes veniam obtenturos et possessionis Dei in cælo futuros esse participes.

4° Spes omnino certa est ex parte Dei, quia impossibile est Deum mentiri promittendo, aut adimpletis conditionibus promissa non esse servaturum; sed non ita certa est ex parte nostri, quia *nescit homo utrum amore an odio dignus sit; sed omnia in futurum servantur incerta*, Eccl. IX, 1 et 2, et unusquisque timere debet ne cadat, ne a perseverantia desistat, et satagere ut per opera sua bona certam suam vocationem et electionem faciat, juxta B. Petri præceptum, II Petr. I, 10.

3° Hæc autem virtus necessaria est necessitate mediæ peccatoribus adultis, ut justificationem obtineant. Suam enim reconciliationem cum Deo obtinere non possunt nisi eam velint, desiderant; ac proinde sperent *Deum sibi propter Christum propitium fore*, Concil. Trident., sess. 6, cap. 6. Actus spei necessarius est necessitate præcepti omnibus adultis, sive peccatoribus, sive justis; nihil enim frequentius commendatur in Scriptura, nihil fidei et rationi est congruentius. Præceptum autem illud obligat per se; 1° in initio usus rationis; 2° in periculo mortis; 3° dum urget contra spem tentatio quæ non nisi per actum spei videtur superanda; 4° sapius in decursu vitæ. Quamvis in assignando tempore quo urgeat non sibi consentiant theologi, certum est eos qui christiane vivunt præceptum illud sufficienter implere, præsertim dum Symbolum Apostolorum et Orationem Dominicam attente recitant.

Præceptum istud sæpe etiam obligat per accidens fere sicut dictum est ubi de præcepto fidei, de quo etiam solliciti esse non debent solide christiani.

6° Circa virtutem spei errarunt Quietistæ, a voce *quies* sic dicti, quia quamdam animæ quietem continuam in contemplatione, vel in puro amore reperiri docuerunt et summo opere prædicaverunt, licet non omnes eodem modo nec eodem gradu.

Primus igitur ejus erroris gradus, magis a veritate alienus et suis consecrariis noxius, tenet perfectionem hominis sitam esse in actu continuo contemplationis et amoris, qui eum eximit ab obligatione cujusvis actus virtutum

distinctarum, eamque ad absolutam requiem redigit. Anima in ista requie constituta, in seipsam non reflectit, omnes proprias operationes abjicit, totam se Deo dimittens sicut corpus sine spiritu; non cogitat de præmio, nec de punitione, nec de morte, nec de æternitate; nullo modo desiderat virtutes, nec sanctificationem, nec ipsam salutem; non curat de confessione, nec de aliis quibusvis operibus externis, quæ ipsi inutilia aut nociva evadunt; tentationibus positive resistere non debet, quia homo non tenetur de suis imaginationibus, nec etiam de actionibus, quamdiu actus contemplationis et amoris semel productus, non fuit positive revocatus. Auctor incredibilis hujus doctrinæ fuit *Michael Molinos*, presbyter Hispanus, anno 1627 natus, qui Romam se contulit, et ibi ut insignis conscientiarum director habitus est. Anno 1675 in lucem edidit librum sub titulo in linguam nostram converso: *La Guide spirituelle*, in quo reperiuntur extraordinaria vitæ mysticæ principia superius relata. Per decretum 28 august. 1697, Romana Inquisitio 68 propositiones ex dicto libro depromptas damnavit, et 19 nov. ejusdem anni, Innocentius XI, decretum Inquisitionis confirmans, easdem 68 propositiones damnavit in globo, per bullam *Cælestis Pastor*.

Secundus *Quietismi* gradus ille est qui processit a *Joanna Bowier de la Motte*, vidua *D. Guyon*, quæ opera ascetica de vita interiori publica faciebat et vias spirituales inauditas docebat. Abominanda doctrinæ *Molinos* consecraria a nobis indicata repellebat, sed fundamentale ejus principium mitioribus verbis admittens, dicebat actum continuum contemplationis et amoris omnes virtutum actus in se continere, et semel productum, per se subsistere, nisi expresse revocetur. Hinc concludere videbatur animam in hoc perfectionis statu constitutam, ad actus virtutum explicitos non teneri; imo teneri se indifferentem præstare quoad omnia etiam externa.

In tertio ordine *Quietistarum* occurrit illustrissimus *Fénelon*, Archiep. Camerac., qui actum continuum contemplationis et amoris expresse damnans, volebat tamen

perfectionem hominis sitam esse in *statu habituali* puri amoris, in quo neque remunerationis desiderium, neque punitionis metus ullam habent partem. Principium hoc cum variis ejus consecrariis docuit in libro cui titulus: *Explication des Maximes des Saints*, qui ab Innocentio XII, per litteras Apostolicas in forma Brevis 12 martii 1699, damnatus est cum 23 propositionibus ex illo excerptis. (*Oeuvres de Fénelon*, t. 4, p. CXIII et suiv.)

7º Omnino tenendum est in hac præsentī vita non dari statum amoris ita perfecti, ut mens nec metu pœnarum, nec desiderio remunerationis *unquam* moveatur, et multo minus in quo periculosum sit vel imperfectum elicere actus spei et virtutum quæ ad utilitatem nostram sint relativæ. Hoc facile probari posset ex Scriptura, ex SS. Patribus et ex ratione. 1º *Ex Scriptura*: *Quærite primum regnum Dei et justitiam ejus*, Matth. VI, 33; *Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum, propter retributionem*, Ps. CXVIII, 112; *Non habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus*, Hebr. XIII, 14, etc. 2º *Ex SS. Patribus*. *S. Ambrosius*, libro 5 in Lucam, capite 1: « *Studia virtutum sine remuneratione tepescunt.* » *S. Aug.*, Serm. 345: « *O tu homo, si titubas in re, esto firmus in spe: si autem te opus turbat, erigat ipsa merces.* » 3º *Ex ratione*. Si enim amor perfectionis exigat ut circa salutem nostram simus indifferentes, et, a fortiori, circa salutem aliorum: ergo insipienter egerunt tot viri apostolici qui tot et tanta fecerunt ut, per pœnitentiam, mortificationem et omnes virtutes christianas, mererentur cœlum quod in proposito semper habebant; ergo similiter insulse egerunt qui omnia sustulerunt ut fratrum suorum salutem procurarent, quod certe admitti non potest. Nemo non videt quod hujusmodi consecraria nec non et alia similia totam religionem subvertant, et ideo minime admitti queunt.

8º Contra spem theologicam peccari potest, 1º per *omissionem*, ubi videlicet, urgente præcepto spei affirmativo, ut supra explicatum est, actus spei non elicitur; 2º per *commissionem*, quod præsertim duplici modo fieri potest,

nempe per excessum et per defectum, seu per præsumptionem et per desperationem.

Præsumptio est temeraria expectatio beatitudinis æternæ aut mediorem ad illam assequendam. Alia autem cum hæresi conjuncta est, v. g., si quis per solas naturæ vires salutem speret, sicut Pelagiani; vel per solam fidem sine operibus, ut Lutherani: alia ab infidelitate est immunis, ut si quis speret se fore salvandum per sanctorum intercessionem, aut per quoddam genus orationis, licet cupiditatibus suis indulgeat; vel si, auxilio misericordiæ divinæ innixus, pœnitentiam in fine vitæ sibi promittat, interea volens iniqua agere, aut conversionem magis ac magis differre, contra oraculum Spiritus sancti dicentis, Eccli. v, 8: *Non tardes converti ad Dominum, et ne differas de die in diem; subito enim veniet ira illius.* Præsumptio infidelitati conjuncta virtutem spei destruit: ab infidelitate immunis, juxta plerosque hanc virtutem non destruit, quia tunc in eo stat inordinatio quod recti motivi malus fiat usus.

Desperatio est diffidentia beatitudinem vel media ad eam conducentia assequendi: hæc etiam cum infidelitate conjungi potest, ut si quis judicet dari peccata irremissibilia, dicens cum Cain: *Major est mea iniquitas, quam ut veniam merear*, Gen. iv, 13; vel ab infidelitate est immunis, ut communius evenit, v. g., si quis putet se adeo peccatis involvi vel tentationibus impugnari, ut non nisi difficillime evadere possit, atque ideo animo deficiens, opera christiana abjiciat, se interficiat, ut Judas, etc. In priori casu virtus spei destruitur: in posteriori probabilius etiam destruitur, modo præbeatur consensus sufficiens ad peccandum mortaliter. An autem dari possit levitas materiæ, non constat.

Non tamen ut rei desperationis æstimandi sunt timidioris conscientiæ homines qui turbulentis animi motibus exagitati, diffidentia a Deo se accusant; attendendum est enim utrum, sine alia causa legitima, consueta pietatis officia neglexerint, nec ne: si prius, judicandi sunt plus minusve consensisse tentationi, proindeque plus minusve

rei juxta negligentia gradum; si posterius, rationabiliter judicatur eos non consensisse, aut ad summum imperfectum fuisse eorum consensum.

9° Qui ita paratus est ut præferret in præsentī vita semper degere, si posset, et cœlum Deo relinquere, mortaliter peccat, quia revera spem non habet.

ARTICULUS TERTIUS.

DE CHARITATE.

Vox *charitas* multiplici sensu accipi potest, nempe pro dilectione etiam mala, qualis est amor meretricis; pro dilectione bona in ordine naturali, ut amor propriæ uxoris; pro amore Dei erga homines; pro amore nostro erga Deum: qui amor potest esse naturalis, vel supernaturalis, habitualis vel actualis; concupiscentiæ, si Deum ut nobis bonum diligamus; vel benevolentia, si illum ut in se bonum et perfectum amemus. De charitate hoc ultimo sensu accepta nobis agendum est.

Charitas autem proprie dicta est virtus theologica divinitus infusa, qua Deum propter se, nos vero et proximum propter Deum, super omnia diligimus. Dicitur 1° *virtus theologica*, quia habet Deum pro objecto immediato; 2° *divinitas infusa*, quia vires naturæ superat, et effectus est Spiritus sancti, juxta hæc Apostoli verba, Rom. v, 5: *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum*; 3° *qua Deum propter se*, et in eo differt a virtute spei qua Deus propter nos amatur et desideratur; 4° *nos vero et proximum*, etc.; qui enim sincere amat Deum propter se, amat ea quæ ad ipsum pertinent: porro nos et proximus ad Deum pertinemus: Deum igitur perfecte diligere non possumus, quia eo ipso et nos et proximum propter ipsum diligamus; 5° *super omnia*, quod duplici modo fieri potest, scilicet *appretiative*, si Deus super omnia bona æstimetur; et *intensive*, si actus amoris erga Deum vehementior sit quolibet alio affectu. Amor appetitivus Dei propter se veram constituit charitatem.

Duplex igitur est objectum charitatis: Deus, qui est